
Vastgesteld verslag Stuurgroep Holwerd aan Zee (HaZ) d.d. 21 april 2022

Aanwezig 21 april 2022:

- Klaas Fokkinga, gedeputeerde provincie Fryslân (voorzitter)
- [REDACTED] (verbinder)
- [REDACTED], Stichting Holwerd aan Zee
- Jouke Douwe de Vries, Gemeente Noardeast-Fryslân (vervangt wethouder Boerema)
- [REDACTED], Wetterkip Fryslân (DB)
- [REDACTED], Vogelbescherming Nederland (directeur)
- [REDACTED], Rijkswaterstaat Noord-Nederland (digitaal aanwezig)
- [REDACTED], LTO-Noord
- [REDACTED], Provincie Fryslân (projectondersteuner en notulist)

1. Opening, mededelingen en vaststellen agenda:

Opening:

Gedeputeerde Fokkinga opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

De heer Jouke Douwe de Vries, wethouder Sociaal Domein en Onderwijs van de gemeente Noardeast-Fryslân, vervangt wethouder Boerema.

[REDACTED] vervangt [REDACTED]. [REDACTED] is digitaal aanwezig.
[REDACTED] vervangt [REDACTED].

Er volgt een kort voorstelrondje.

Er zijn geen mededelingen.

Besluit:

- De agenda wordt vastgesteld.

2. Bevindingen [REDACTED]:

Er volgt een korte tussenstand van zaken van wat [REDACTED] de afgelopen tijd in opdracht van de Stuurgroep heeft gedaan.

[REDACTED] was voorzitter bij de informatiebijeenkomst op 4 april in de Multi Functionele Accommodatie in Holwerd. De informatiebijeenkomst had als doel: hoe kunnen wij optimaliseren. Daarna zijn er 4 optimalisatiesessies ingepland. De deelsessies zijn van belang voor elke partij; we moeten geen spijt krijgen van besluiten, maar door blijven denken en kijken naar wat wel kan. [REDACTED] (Wing) bundelt de uitkomsten van de sessies. De gebundelde opbrengsten van de optimalisatiesessies worden toegevoegd aan de stukken door het Stuurgroep overleg van 23 juni, en is van belang voor het go or no go advies van de Stuurgroep.

Op 12 april was [REDACTED] voorzitter van het Kernteam. Dit overleg vond plaats ter voorbereiding van deze stuurgroep.

Gesprekken met de partners.

[REDACTED] heeft in totaal 10 gesprekken gevoerd. De gesprekken worden op hoofdlijnen gebundeld en toegevoegd aan de stukken van het Stuurgroep overleg van 23 juni. Aan elke partij is gevraagd: staan jullie nog achter de Intentieovereenkomst? Op 1 partij na ondersteunen de partijen de IO fase II. Opvallend was dat er complimenten waren voor de Stichting, maar dat er ook sprake was van forse kritiek op de Stichting.

VBN:

VBN vindt het project Holwerd aan Zee een vlaggenschipproject. Zij vinden het een hele prestatie dat de Stichting met hun project van onderop zover zijn gekomen.

Randvoorwaarden VBN:

- Natuur.

WSF:

Heeft een positief neutrale houding. Voor WSF is HaZ een project vanuit het brede programma Friese Waddenkust en gebaseerd op fase II, zonder brede scope. Tijdens de rit is er veel bij gekomen. De houding en gedragingen van de Stichting vindt WSF soms moeilijk. Daar moet wel wat aan veranderen. De communicatie is een obstakel voor de voortgang van het project.

Randvoorwaarden WSF:

- Eisen Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) voor de dijkversterking.

LTO:

LTO staat genuanceerd achter IO en is het niet eens met hoe het nu gaat. Er zijn zoveel goede onderzoeken geweest en nu weer sessies. Houding LTO na ondertekening IO is wel wat opgeschoven. Uitleg volgt bij agendapunt 6a van dit overleg.

Kritiek op de houding van de Stichting: er gebeurt te veel onder de radar. De landbouw is niet voor fasering maar wil alles in 1x incl. fase II en III.

Randvoorwaarden Landbouw:

- Staat positief tegenover de plannen van de ruilverkaveling.
- Voldoende zoetwater voor de boeren is essentieel.

Ambtenaren Provincie:

Ambtenaren zijn gefrustreerd geraakt in het hele proces en hebben hun opdracht teruggegeven voor wat betreft HaZ. Ambtelijk wordt HaZ nu meer vanuit Leefbaarheid ingestoken. De Provincie heeft zich nadrukkelijk gehouden aan de IO en ziet HaZ als een project op het gebied van Leefbaarheid en gebiedsontwikkeling.

Gemeente NE:

De gemeente is een hele belangrijke partner en heeft de IO ondertekend met harde randvoorwaarden. Nu lijken er allerlei afslagen te komen. De gemeente vindt het beter dat het project wordt ondergebracht onder het project De Friese Waddenkust. De gemeente voelt zich voor wat betreft HaZ wat in de steek gelaten door de Provincie. Het standpunt van de Provincie wordt door gedeputeerde Fokkinga verderop in het verslag toegelicht.

Randvoorwaarden NE:

- Planologisch ontwikkeling en aankoop gronden ligt bij de Provincie.
- EBO moet op langere termijn gewaarborgd worden.
- De beschikbare 5 miljoen is voor alle fases.

Stichting HaZ:

De Stichting is van onderop begonnen. De Stichting voelt zich eigenaar van Holwerd aan Zee en wil gefaciliteerd worden door de andere partijen. De vraag is dan: wie heeft de regie en wie faciliteert. Door een sterke lobby is er 45 miljoen bij elkaar gebracht. De Stichting is van mening dat het project verwatert, en dat tijdens het proces de ambitie is verdwenen. De plannen worden door de partijen aangepast aan het nu beschikbare budget. De ambitie van de Stichting is echter veel groter.

RWS:

RWS had meer meegenomen moeten worden en moet meer meegenomen worden. De communicatie met RWS kan verbeterd worden. RWS voelt zich niet gehoord en vraagt zich af wat er met hun adviezen van RWS wordt gedaan.

RWS is van mening:

- Dat de opgeleverde rapporten bijzonder optimistisch zijn. RWS is ervan overtuigd dat het buitendijkse gedeelte met een nieuwe vaargeul niet gaat werken. De vaargeul en de pier gaan volgens RWS niet met elkaar samen. Dat blijkt ook uit de rapporten, vindt RWS.
- Groot voorstander om het project mee te nemen in het hele Waddenkustverhaal.
- Tonnen slib houd je niet tegen met een klep. Het slib gaat er zo overheen. Daar komt nog bij dat je geen slib uit de Waddenzee mag halen. Dat verstoort de balans. De klei uit de Waddenzee kun je niet gebruiken voor een eventuele kleirijperij. Klei moet ook nog jaren rijpen en kan ook niet zomaar op de dijk gespoten worden.
- Dat niet elke burger of stichting die zelf geld heeft gegenereerd zelf een project kan optuigen en dan gefaciliteerd wordt door de partners die ervoor nodig zijn. Zo werkt dat niet in Nederland. Dat doe je samen. Anders werkt het niet.
- De verwachtingen ten aanzien van een business case voor slib moeten getemperd worden.

- De mogelijkheden en de onmogelijkheden moeten worden besproken. De adviezen van RWS moeten daarbij meegenomen worden. Bij de beoordeling van de randvoorwaarden door RWS zal worden aangegeven dat RWS in deze vorm niet achter de plannen kan staan. Holwerd aan Zee kan binnendijks wel een mooi plan zijn
- RWS ziet dat er in de PAGW-gelden veel middelen beschikbaar zijn voor de Friese kust. Daar kan HaZ zijn voordeel mee doen.

Randvoorwaarden RWS:

- Nautische veiligheid
- Natuurvoorwaarden buitendijks
- Bereikbaarheid Holwerd-Ameland.

3. Conclusie [REDACTED]:

De communicatie is een groot struikelblok. Destijds is afgesproken dat de provincie de communicatie zou doen. Dat is nu niet helder. Misschien moet een onafhankelijk persoon de communicatie verzorgen. Nu voelen de partijen zich soms overvallen en wordt er onder de radar gewerkt. De Stichting denkt dat alle partijen wel kunnen weten wat de Stichting doet. Maar communicatie is niet wat je zegt, maar wat overkomt. Het eigenaarschap van het project berust op het principe 1 voor allen en allen voor 1. Als Stichting alleen red je het niet. Deze boodschap komt onvoldoende aan bij de Stichting. De samenwerking moet tussen de oren komen. Het slib is de levensader van de Waddenzee. Dit zorgt voor de unieke natuur in de Waddenzee en kan niet zomaar uit de Waddenzee worden gehaald. Elke partij heeft zijn randvoorwaarden. Hier moet aan voldaan worden.

Besluit:

De voorzetten zoals hierboven genoemd worden meegenomen in het eindrapport.

4. Toelichting gedeputeerde over het standpunt van de Provincie:

- Gedeputeerde Fokkinga licht toe dat Provinciale Staten het project destijds vooral gezien heeft als een gebiedsontwikkelingsproject gekoppeld aan leefbaarheid. Het gebied was destijds een krimpregio en in die context is HaZ opgestart. De Staten hebben toen 10 miljoen beschikbaar gesteld voor het project. Het college zit er nog steeds op deze manier in. Omdat er voor HaZ veel technische zaken uitgezocht moesten worden, is het project projectmatig aangevlogen. Bij het eindoordeel wordt gekeken wat het project bijdraagt aan de leefbaarheid van het gebied; zo wordt het beoordeeld. Het is de gedeputeerde op dit moment niet bekend hoe de Staten er nu in staan. De Staten moeten de laatste miljoenen nog vrijgeven op basis van de adviezen die binnenkomen. De voorwaarden zijn destijds niet helder neergezet. Het project moet niet iets van de provincie gaan worden. De Provincie is penvoerder, maar soms lijkt het of de Provincie de trekker is van het geheel. Het College wil de betrokkenheid bij HaZ niet op deze manier voortzetten. De rol van de Provincie zal anders worden ingestoken en de governance zal aangepast moeten worden.
- Het standpunt van de Provincie heeft invloed op de scope van Rijk Regiodeal.
- Het project HaZ moet als één van de projecten ingepast worden in de gebiedsontwikkeling.
- De positie van WSF is meewerken aan HaZ overeenkomstig de IO en specifiek alleen voor fase II. WSF is het er niet mee eens dat de brede scope in de SOK wordt opgenomen.

Contact [REDACTED] en [REDACTED] met Vogelbescherming Nederland en de Stichting:

[REDACTED] en [REDACTED] (voormalig Deltacommissaris) hebben contact gezocht met de Vogelbescherming. Zij vonden Holwerd aan Zee altijd al een mooi project en willen graag meehelpen/denken om meer middelen bij elkaar te brengen voor HaZ. De Stichting heeft contact gezocht met beide [REDACTED] in het kader van de lobby, met als doel het gat in de financiering te dichten en heeft daarover direct contact gezocht met [REDACTED]. Die op zijn beurt weer contact heeft opgenomen met de heer Kramer, burgemeester van Noardeast-Fryslân en heeft hier melding van gemaakt op de informatiebijeenkomst op 4 april. VBN wil niet wachten tot half mei om het gat te dichten. Tijdens een lunch in Blaricum met [REDACTED], [REDACTED], de Stichting en VBN is zo bovengenoemd initiatief ontstaan.

De [redacted] en [redacted] hebben hoog ingezet en contact opgenomen met de dijkgraaf van het Wetterskip. Zo hoorde [redacted] ervan. De dijkgraaf stelde [redacted] de vraag of [redacted] hier als stuurgroep lid van HaZ meer van wist. Dat bleek niet het geval. Daar is [redacted] niet over te spreken. [redacted] dacht dat er met de komst van de verbinder een nieuwe start gemaakt kon worden. Als het [redacted] en [redacted] om meer middelen voor HaZ te doen is, moeten ze niet bij het Wetterskip zijn, geeft [redacted] aan. Als HaZ een afgeslankte vorm krijgt, zijn meer middelen volgens [redacted] niet nodig. WSF gaat ervan uit dat de inzet van WSF voor HaZ kan worden afgerond als in juni het eindadvies klaar is.

Gedeputeerde Fokkinga geeft aan er niet van op de hoogte te zijn hoe dit initiatief loopt. Hij heeft zelf nog niets van de [redacted] en [redacted] gehoord. Geconcludeerd wordt dat het beter is als dit soort zaken in de Stuurgroep worden afgestemd. Nu heeft de stuurgroep geen sturing op het proces hieromtrent.

[redacted] merkt op dat er de laatste jaren veel is gebeurd. [redacted] noemt het vertrek van de projectleider. Dit lijkt weer een herhaling van zetten en dat roept weer irritatie op. [redacted] zou het wenselijk vinden dat andere leden van de Stuurgroep meer worden meegenomen bij dergelijke initiatieven.

RWS (de HID, [redacted]) is ook door [redacted] en [redacted] benaderd. De HID was daar wat verbaasd over. De DG van RWS, [redacted] is ook uitgenodigd voor een bezoek.

De gemeente heeft de raad geïnformeerd. Een aantal raadsleden was ook aanwezig bij de informatiebijeenkomst die de Stichting voor het dorp Holwerd heeft georganiseerd. In de beleving van de gemeente is er sprake van tegenstrijdige boodschappen. Daar heeft de gemeente heel veel last van.

VBN en de Stichting zijn het ermee eens dat het niet goed is gegaan zoals het gegaan is en biedt hiervoor excuses aan. Het ging puur om een informerend gesprek vanuit ondernemerschap en de opdracht van de Stichting op het gebied van de lobby, met als doelstelling het financieringsgat te overbruggen. [redacted] deelt mee dat er nog meer van dit soort zaken lopen. VBN wil het vliegen onder de radar zoveel mogelijk voorkomen; dat vliegt niet lekker.

Besloten wordt dat de Stichting en VBN contact opnemen met [redacted] en [redacted] met het voorstel in gesprek te gaan met de voorzitter van de Stuurgroep. [redacted] kunnen wel lobbyen voor HaZ, maar hebben hier geen opdracht voor gekregen van de Stuurgroep. LTO staat hier niet achter en is van mening om het contact met [redacted] te stoppen.

Besluit:

- *RWS meenemen in de adviserende ronde over de optimalisatie van de rapporten.*
- *VBN en Stichting nemen contact op met [redacted] en [redacted] met het voorstel in gesprek te gaan met de voorzitter van de Stuurgroep.*

3. Ingekomen stukken.

a. Verslag ambitietafel Circulair Fryslân bijlagen brief en uitkomst:

De brief en het verslag zijn ter kennisname.

Het is nu niet het juiste moment om Circulair Fryslân in een Stuurgroep overleg een presentatie te laten geven. Het is beter eerst de optimalisatiesessies af te wachten. Circulair Friesland is wel uitgenodigd voor de optimalisatiesessies en kunnen daar input leveren.

Besluit:

- *De brief en het verslag van Circulair Fryslân wordt voor kennisgeving aangenomen.*

b. Mail NEF met vragen burger belangenverstremgeling HaZ:

De brief is binnengekomen bij de gemeente en moet via de gemeente beantwoord worden.

De beantwoording is niet de verantwoordelijkheid van de Stuurgroep.

[redacted] merkt op dat er – taalkundig – even gekeken moet worden naar de beantwoording van vraag 3. Gedeputeerde Fokkinga merkt op dat vragen eigenlijk al eerder beantwoord zijn door de gemeente.

Besluit:

- *In de brief opnemen dat de beantwoording in afstemming met de Stuurgroep Holwerd aan Zee tot stand is gekomen.*
- *De brief versturen uit naam van de gemeente Noardeast-Fryslân.*

c. Kostenoverzicht t/m juni 2022 (wordt nog nagezonden):

Het overzicht is een inschatting van de kosten die zijn gemaakt en nog gemaakt gaan worden en wordt later gedetailleerder. De kosten zijn gedekt uit de voorbereidingskredieten. Het stuk is ter kennisname.

Besluit:

- *Het kostenoverzicht wordt voor kennisgeving aangenomen.*

5. Ter vaststelling:

a. Concept verslag van de Stuurgroep HaZ 13 januari 2022:

Besluit:

- *Het concept verslag wordt vastgesteld.*

b. Korte weergave Stuurgroep HaZ 11 februari 2022:

Besluit:

- *De korte weergave wordt voor kennisgeving aangenomen en akkoord bevonden.*

6. Ter informatie/ bespreking:

a. Herziening standpunt landbouw/LTO over fasering () :

Besluit:

- *Na afronding van de eindrapporten en kort voor het Stuurgroep overleg van 23 juni gaat LTO in overleg met de achterban. In het Stuurgroep overleg van 23 juni komt LTO namens de boeren met een gedragen standpunt naar buiten.*

b. StaVaZa optimalisering:

Er zijn 4 werksessies geweest:

- Sessie 1: Optimalisatie van de verbindingsgeulen buitendijks en de verbinding met het getijdenmeer inclusief de mogelijke kunstwerken.
- Sessie 2: Slib als kans inzetten in plaats van een last
- Sessie 3: Optimalisatie van het getijdenmeer: van zoet naar zout, aanvoer van zoetwater en vismigratie.
- Sessie 4: Recreatie en beleving in balans met natuurwaarden. Ecologie en economie in balans.
- Extra sessie om verdieping te zoeken op sessie 1 over ontwerpsessie geulenstelsel en natuurplus.

Alle sessies zijn goed bezocht. Er waren veel experts bij aanwezig en stond onder de begeleiding van bureau Wing. Vooraf zijn er vragen opgesteld en tijdens de sessies werden er ook vragen opgehaald. Sommige vragen konden tijdens de sessies beantwoord worden, andere vragen nog nadere beantwoording. Daarom is onder meer Arcadis gevraagd de onderzoeksvragen die uit de sessies komen in lijn met het rapport dat Arcadis al heeft opgeleverd te beantwoorden.

Dat alles moet leiden tot een integraal extra stuk bij de rapporten die er al liggen. Daarna wordt er nog een integrale vijfde sessie ingepland, waarin ook EBO een plek krijgt.

Volgens de planning gebeurt dat rond half mei. Dan kan begonnen worden met het schrijven van het advies voor de Stuurgroep van 23 juni.

c. Status concept MKBA 14 februari 2022:

De sessies leveren aanvullende kennis en inzichten op hoe het er nu voor staat. Dit heeft invloed op het conceptrapport MKBA van 13 januari 2022. Er komt nog een integraal advies vanuit de Kerngroep.

De veronderstelde mogelijkheden en onmogelijkheden worden benoemd in het definitieve rapport dat in juni compleet is.

Het definitieve MKBA-rapport wordt meegenomen in het delen met de achterban en wordt meegenomen naar PS in oktober waar PS voor de voortgang er een definitieve klap op kan geven.

d. Processtappen voor go-or-no-go besluitmoment:

In verband met de te verwachten reuring na het Stuurgroep overleg van 23 juni waarin de stuurgroep advies uitbrengt voor de achterban ten aanzien van het go-or no go moment, wordt besloten om een persconferentie te geven op 24 juni 2022 in het MFA in Holwerd. De pers wordt dan een dag na het stuurgroep overleg ingelicht. Zo is er tijd om de achterban vertrouwelijk te informeren en de definitieve stukken te delen.

Het definitieve besluit over een go of no go moment wordt genomen door de Colleges, de Staten, de Raad en het AB. Alle partijen kunnen anders besluiten. Ook hier moet op ingespeeld worden. Voor de gemeente is er geen plan B voor de beschikbare 5 miljoen bij een no go beslissing. Besloten wordt om een extra Stuurgroep in te plannen over de communicatiestrategie.

Besluit:

- De vertrouwelijke stukken op 23 juni na het stuurgroep overleg delen met de achterban en de achterban vertrouwelijk informeren.
- Een persconferentie organiseren op 24 juni. Hierin kunnen al vele vragen getackeld worden. Denk aan het standpunt van LTO. Gedeputeerde kan niet de woordvoering doen voor LTO.
- Extra digitaal stuurgroep overleg inplannen over de communicatiestrategie voor het go of no go moment.
- Contact opnemen met werkgroep communicatie (hierin zitten vertegenwoordigers van alle partijen) hoe wij e.e.a. gaan aanvliegen.
- Het advies van het Kernteam wordt overgenomen.

e. Communicatie:

Voor de persconferentie moet er een communicatieplan gemaakt worden met tijdsplan, schema, het benoemen wanneer de stukken worden gedeeld en de standpunten van de partijen.

De 23^e juni aan de pers mededelen dat er 24^e juni een persconferentie wordt gegeven en dat de stukken dan ook openbaar gemaakt worden.

Besluit:

- *De werkgroep communicatie maakt een concept communicatieplan.*
- *Het plan wordt besproken in het extra in te plannen stuurgroep overleg.*
- *Woordvoering gedeputeerde Fokkinga.*

7. Rondvraag:

Er zijn geen vragen. Voorzitter Fokkinga bedankt iedereen voor meedenken en inzet.